

Ínfimes històries inversemblants (II)

per Vicenç Ribas i Cabedo

Pot un ase canviar el destí?

—«Let's go!!»

La veu del capità del vaixell ressonà clara i forta al pont de comandament i els oficials, que fins al moment s'havien captingut amb frisança, s'apressaren a transmetre immediatament l'ordre a la tripulació. La pesada nau de l'armada anglesa començà a fer maniobres per tal d'abandonar sa Cala. Hi havia arribat ben entrada la nit anterior i ancorà tot esperant a trenc d'alba, moment en què es produiria el contacte. Mig matí s'havia escolat i ningú aparegué a la platja. La flegma del capità va aguantar fins que, cap a xaloc, per darrere Tagomago, albirà veles llunyanes, presumiblement de vaixells de guerra espanyols.

La silueta de l'home esprimatxat, muntat damunt el petit ase, quedava reflectida més enllà de l'estret camí, a causa de la potent llum nocturna provenint d'una lluna quasi plena. Havia partit de Vila la tarda passada, ja quan el sol davalava, car era persona prudent i sabia que amb la

disponibilitat de temps no es podia jugar; tenia molt clar el moment del contacte, encara que fins que no trobà l'informador a Balàfia no sabia si aquell es faria a Xarraca o a sa Cala. En saber que seria al segon dels esmentats indrets, enfilà el Coll de Labritja per tal d'assolir arribar al destí pel lloc menys poblat. Feia dies que decidí no confiar en ningú i complir la missió ell mateix; sols que, tractant-se d'un prohom, va resoldre demanar robes de pagès i l'ase al seu majoral, donant-li algunes falses explicacions plausibles, ja que no es podien despertar sospites. Encara que havia fet unes quantes parades i anava ben proveït de companatge, tenia tots els ossos i músculs de l'esquena i de més avall, talment cruixits. L'ase ja s'havia aturat dues voltes pujant el Coll de Labritja, però insistint s'havia tornat a posar en marxa. Ara, ja de baixada, s'havia tornat a aturar. Aquesta vegada recorregué a tot el seu repertori de subtileces per desencallar l'ase. Res. Finalment baixà a terra i l'empenyé per darrere.

L'animal li ventà una violenta guitza entre ull i ull. L'home, ferit de mort, mirà com la lluna s'en-terbolia i amb rapidesa abandonà aquest món. Bernat Vich i Cardona no arribaria mai al seu contacte a sa Cala.

Molt a prop del Portal de les Taules, en l'acabar la primera meitat del segle XVIII, es trobava el negoci més important de teixits de l'illa, el qual fornïa la noblesa eivissenca i el funcionariat. De tradició familiar, en aquell moment era propietari un home d'estudis, Bernat Vich i Cardona. Aquest personatge, gràcies que la seva família estava molt relacionada amb comerciants anglesos, estudià a Cambridge i viatjà molt per Anglaterra i Escòcia. Una vegada al front del negoci familiar també viatjà tot sovent a Menorca. Els seus clients el tenien per una persona honesta, però una mica estranya. El seu gabinet estava decorat amb compassos i escaires, i grans rètols penjats proclamaven frases com «Cal fer homes millors i més il·lustrats» i «Hom ha d'oposar-se sempre a la tirania i a l'arbitrarietat exercida per l'home sobre l'home». Bernat Vich i Cardona era un dels primers francmaçons. Va pertànyer a una lògia de Maó, de ritu escocès antic, i arribà al grau 18, és a dir, a príncep Rosa-Creu.

Ben relacionat amb les forces vives d'Eivissa, Bernat Vich i Cardona se solidaritzà amb el descontentament que existia a l'illa per la nefasta política exercida per Felip V. Als últims anys del regnat d'aquest monarca participà en una important conspiració per tal d'oferir l'illa a la monarquia anglesa. Ell era l'encarregat de contactar amb l'estol anglès a fi de lliurar un valuós document que informava de la situació de les defenses i de l'ajut que rebrien per part dels conspiradors, un cop es realitzàs el desembarcament.

Tanmateix una fresca nit d'una jornada de novembre de 1745, la guitza d'un ase acabà amb els projectes de Bernat Vich i Cardona. Aquesta contingència eliminà la possibilitat que, a hores d'ara, tal vegada Eivissa i Formentera fossin colònia britànica.

Spectrum

Aquell matí feia fred, però ell ben poc ho notava. No és que no s'adonés del fenomen meteorològic. Tenia pressa i l'inacabable enfilall de problemes dins del seu cap no li permetien fer esment a aquesta simple qüestió epidèrmica. L'explicació resultava fàcil: duïa un jersei de coll alt marca "Spectrum", d'aquells que dissenyava en Silvio Palazzolo i les excel·lències del qual tant es predicaven pels cartells publicitaris del carrer. Així doncs, abrigués o no abrigués, ell era ben segur que allí on hi hagués un "Spectrum" no hi havia fred que hi passàs, ja fos humit o sec. Altrament mai havia caminat tan redreçat. Hom coneixia que "Spectrum" dóna a qui el du, a més d'escalfor, l'elegància i el vigor dels vint anys". Va ser aquest doble valor

l'argument final que l'arrossegà a desprendre's de la meitat del salari mensual per aconseguir aquest bocí de roba selecta.

Ja era prop de la comissaria i cada cop n'estava més convençut: fou quan tombà aquella cantonada de la Via Romana que ja notà un calfred; però no va ser fins uns metres més endavant quan va veure, ple d'estupor, que el jersei ja no hi era. El policia que estava de sentinella el mirà bocabadat en veure'l tan sols amb camiseta, encara que no va dir res i només es limità a indicar-li el despatx de l'inspector. El somris irònic d'aquest, mentre ell relatava la indefugible explicació dels fets, el va afermar en l'opinió que d'aquest afer poca aigua clara en sortiria. Va ser tornant de la comissaria, dos carrers més enllà d'on havia notat la seva desaparició, quan el va trobar damunt d'un pot de fems situat al costat d'aquella pastisseria on feien unes empanades sicilianes boníssimes. Curiosament, ni brut ni estripat. Va mirar-se bé el color, l'etiqueta, la talla: sí; no hi havia cap mena de dubte, era el seu. Cada volta més estranyat se'l posà, ja que seguia fent fred i no era el cas d'anar pel carrer amb camiseta, havent recuperat l'"Specrum".

Va estar rumiant una bona estona si tornar a la botiga de confeccions "La Salamandra", lloc on havia adquirit aquell problemàtic jersei, per a veure si en treia l'entrellat. Malgrat tot, aviat es repensà: el prendrien per orat. A més, faltaven dues hores per a plegar a la feina i encara no li havien vist el pèl durant tot el dia, degut a aquest maleït daltabaix de l'"Specrum". Aleshores, quan ja li faltava poc per arribar a l'avinguda Isidor Macabich, on tenia el cotxe aparcad, va ser quan per segona vegada, notà intensament el fred i quan, amb gran astorament, comprovà que de nou tornava a anar sense jersei. Enfebrat no sabia ben bé si pel fred o per l'angoixa, tornà ràpidament a casa. Estava atabalat i a la seva dona li digué, per a no entrar en detalls, que l'havia perdut fent una aposta amb un amic.

Disposat a evadir-se, engegà la ràdio per a escoltar les notícies. La locutora amb veu estereotipada informava sobre la misteriosa desaparició del conegut dissenyador de modes Silvio Palazzolo. Segons l'amic que l'acompanyava en el moment de la desaparició, Palazzolo s'esfumà sobtadament al girar una cantonada d'una cèntrica avinguda romana. D'altra banda, un col·laborador seu d'origen dàlmata anomenat Zvonimir Macabcic, que es trobava a Venècia, afirmava haver estat amb ell menjant pizza a la plaça de Sant Marc aquest mateix matí. Poc abans de pagar la consumició, Palazzolo s'havia aixecat dient-li que anava al servei, i des de llavors no l'ha tornat a veure.

VICENÇ RIBAS I CABEDO

Manifest de la Nit de Sant Joan 1992

Bona nit a tothom.

Un any més feim públic el nostre manifest en el qual passam revista a les qüestions que més afecten el nostre futur com a poble:

D'una banda, allò que s'ha aconseguit al llarg d'aquests darrers dotze mesos, i de l'altra, tantes coses encara no resoltes. Per això la nostra llengua, la nostra cultura i el nostre patrimoni mèdioambiental són temes recurrents al nostre manifest.

Començant per les nostres llengua i cultura, al llarg del darrer any les publicacions en català s'han multiplicat: hem d'aplaudir els esforços de petites editorials que, com vàrem poder constatar a la diada de Sant Jordi d'enguany, s'han unit al camí que feiem fins fa poc en solitari des d'aquest Institut.

Per altra banda, pel que fa a les publicacions periòdiques en català, el ventall d'ofertes va creixent, a la nova etapa de la revista *Eivissa*, ara semestral, hem d'afegir-hi l'aparició de la revista mensual *Veu d'Eivissa i Formentera*, una iniciativa impensable no fa gaire.

Però no tot és tan esperançador. Encara hi ha grans contrasentits:

¿Com és possible que havent-hi tanta oferta radiofònica, ara mateix cap de les emissores piratades comercials sigui capaç d'introduir programes en la nostra llengua, llevat de programes subvencionats o petits detalls que semblen de cara a la galeria? Als informatius locals es donen situacions disglòssiques que podrien servir de tesi doctoral a qualsevol sociolingüista espavilat.

Per altra banda, a la premsa diària, cada vegada trobam més gent que escriu cartes al director en català, de temàtica ben diversa, però són un oasi enmig d'un desert de notícies en castellà: no han de ser només els temes de cultura local i les festes patronals les notícies que s'han de tractar en català, ha d'informar-s'hi de tot, la gent cada dia ho exigeix més.

¿I per què hi ha tants de polítics que fan les seues declaracions als mitjans de comunicació en castellà —i també hi feren campanya en les darreres eleccions locals— si llavors tots consideren, quan parlen de la problemàtica lingüística, que s'ha de fer més per la nostra llengua?